MGA DAPAT MALAMAN UKOL SA RA 9337

Ang Reporma sa VAT

www.vatreform.gov.ph

Kakayanin natin 'to!

Ano ang Value-Added Tax (VAT)?

Ang VAT ay buwis na ipinapataw sa produkto o serbisyo, imported man o gawa sa Pilipinas.

Bagong buwis ba ito?

Hindi. Sa ngayon, madami nang mga bilihin ang may VAT. Pero kinailangan pa rin ipasa ang reporma sa VAT (RA 9337) dahil kailangan ng karagdagang kita.

Bakit kailangan ng reporma sa VAT?

Kailangan ng pamahalaan ng karagdagang kita upang matugunan nito ang mga pangunahing serbisyo publiko (gaya ng edukasyon, pangkalusugan, atbp.) para sa lumalaki nitong populasyon at upang maagapan ang paglaki pa ng utang ng ating bansa na nagpatung-patong sa mga nagdaang panahon.

- Noong 2004, sa bawat piso na pumasok sa kaban ng gobyerno, 86 sentimos ang napunta sa pambayad ng utang – 37 sentimos para sa interes at 49 sentimos para sa principal.

- Sa bawat pisong ginagasta ng gobyerno, 11 sentimos lamang ang ginastos sa imprastraktura tulad ng kalye, tulay, iskwelahan, gusali at iba pang pangangailangan.

Ano ang mga mahahalagang probisyon ng RA 9337?

Ang pataw na buwis ay mananatili sa 10% pero itataas ito sa 12% simula Enero 1, 2006 kung matutupad ang alin man sa mga kundisyong itinakda sa RA 9337.

- Ang mga sumusunod na produkto at serbisyo ay papatawan na ng VAT:
  - Produktong petrolyo at iba pang pinanggagalingan ng enerhiya
  - Kuryente at mga kooperatiba ng kuryente
  - Serbisyo ng doktor
  - Serbisyo ng abogado
  - Pamasahe sa eroplano at barko
  - Mga produktong pang-agrikultura tulad ng bulak, kahoy, at iba pa
  - Mga likhang sining, pampanitikan, komposisyong pang musika

Bakit kailangang itaas ang VAT mula 10% hanggang 12%?

- Ito ay bahagi ng isang komprehensibong solusyon sa problemang pananalapi ng bansa. Kailangang palaguin ang kita ng gobyerno para patuloy na matustusan ang mga pangunahing serbisyo publiko. Bagama't maaaring bawasan na lamang ng gobyerno ang mga gastusin nito upang sumapat ang kita, hindi nito maaaring pabayaan ang publiko na umaasa sa gobyerno para sa pangunahing serbisyo tulad ng edukasyon at pagpapagamot.

- Kung itataas ang VAT rate mula 10% hanggang 12% sa taong 2006, aabot sa P35.12 bilyon ang madadagdag sa kaban ng gobyerno. Kung sasabayan pa ito ng pagtatanggal ng dating VAT exemptions at iba pang probisyon sa VAT law, maaaring makakolekta ang gobyerno ng karagdagang P81.41 bilyon kahit 70% lang ang masingil na buwis.

- Inaasahang makapagpapalakas ng palitan ng piso sa dolyar at makapagpababa ng interes ang dagdag na kita dahil sa mas magandang pagtingin ng mga negosyante sa pangpinansyal na kalagayan ng Pilipinas.

Dehado ba ang mga mahihirap sa reporma sa VAT?

- Hindi pinapatawan ng VAT ang mga pangunahing paninda at produktong karaniwang binibili ng mahihirap. Kabilang ang mga sumusunod sa mga bilihin at serbisyong di pinapatawan ng VAT:

  - Mga sariwang gulay, karne, isda, prutas, itlog at bigas.
  - Upa sa bahay na di hihigit sa P10,000 kada buwan
  - Edukasyon sa pampubliko at pribadong institusyon
  - Mga libro, dyaryo at magasin
  - Paninda ng mga negosyo na hindi hihigit sa P1.5 milyon kada taon ang benta, kabilang dito ang mga sari-sari store, karinderya at naglalako.

Tataas ba ang presyo ng langis kapag umiral na ang RA 9337?

- Bahagyang tataas ang presyo ng langis. Ngunit para hindi mabigatan ang publiko sa epekto ng RA 9337, binabaan ng gobyerno ang excise tax sa gaas, krudo at bunker fuel oil para mabawasan din ang inaasahang pagtaas ng presyo nito. Kaya't ang epekto ng RA 9337 sa pagtaas ng presyo ng langis ay 2.5%-8.2% lang, sa halip na buong 10%. Halimbawa, ang LPG na nabibili ng P453.00 kada cylinder ay magkakahalaga ng P488.86 kada cylinder – imbes na P498.30 kada cylinder. Ang gaas na nabibili ng P33.01 kada litro ay magkakahalaga ng P35.02 kada litro – imbes na P36.32.

Produktong Petrolyo	Presyo noong 17-Oct-05 (Piso kada litro)	Pampagaan		Bagong presyo	10% VAT	Huling Presyo	Halagang idinagdag (piso kada litro)	% dagdag
		Excise	Tariff					
Unleaded	35.55	0.00	(0.57)	34.98	3.50	38.48	2.93	8.2%
Regular	34.07	(0.45)	(0.51)	33.11	3.31	36.42	2.35	6.9%
Diesel	32.45	(1.63)	(0.58)	30.24	3.02	33.26	0.81	2.5%
Kerosene	33.01	(0.60)	(0.57)	31.84	3.18	35.02	2.01	6.1%
Bunker	21.48	(0.30)	(0.37)	20.81	2.08	22.89	1.41	6.6%
LPG (per cylinder)	453.00	0.00	(8.58)	444.42	44.44	488.86	35.86	7.9%

- Taya ng presyo ng langis mula sa DOE para sa 17 Oktubre 2005; maaring magbago ang mga presyo ayon sa lokasyon, kumpanya at iba pang dahilan

ng VAT ay buwis sa pagkonsumo. Mas malaking buwis ang babayaran ng mas malakas kumonsumo. Sa langis, halimbawa, ng pinakamayamang 30% ng pamilyang Pilipino ang kumokonsumo ng halos 65% ng kabuuang konsumo ng langis sa ilipinas, samantalang ang pinakamahirap na 30% ng pamilyang Pilipino ay kumokonsumo lamang ng 8%. Ibig sabihin ito, mas malaking buwis ang papasanin ng mga mamamayang mas malakas gumamit ng langis.

Paano naman ang presyo ng kuryente kapag umiral na ang RA 9337?

inagawa ng gobyerno ang lahat upang di mabigatan ang publiko sa epekto ng VAT sa kuryente. Tinanggal na ang franchise tax na binabayaran ng power distribution utilities para mapagaan ang epekto ng VAT sa kuryente. Kung nasusunod ang panukala ng Department of Energy, tinataya na para sa mga customer ng Meralco halimbawa, hindi tataas ng presyo ng kuryente para sa mga kumokonsumo ng hanggang 200 kwh bawat buwan (lifeline customers).

ng mga residential customers naman na kumokonsumo ng mahigit 200 kwh hanggang 999 kwh bawat buwan ay makakaranas ng P0.73/kwh pagtataas sa presyo ng kuryente.

ng mga residential customers naman na kumokonsumo ng 1,000 kwh o higit pa kada buwan, pati na ang mga commercial t industrial customers, ay makakaranas ng P0.85/kwh pagtataas ng presyo ng kuryente.

o ang epekto sa mga pangunahing bilihin na di pinapatawan ng VAT ang pagpapataw VAT sa produktong petrolyo?

a pang 1% ang itataas ng presyo ng mga pangunahing bilihin dahil sa pagpapataw ng VAT sa produktong petrolyo. a talaan sa ibababa ang tinatayang epekto.

Bilihin	Presyo bawat kilo	Presyo na may epekto ng VAT (P/kilo)	Laki ng pagtaas ng presyo
Bigas	P 20.76	P 20.77	0.05%
Mais	10.60	10.603	0.03%
Bangus	83.01	83.05	0.04%
Tilapia	67.93	68.04	0.016%
Repolyo	24.01	24.01	0.00%
Talong	43.37	43.40	0.05%
Manok	97.33	97.41	0.09%
Baboy	141.67	141.94	0.19%

- Taya ng presyo sa 10% VAT
- Ayon sa Department of Agriculture
- Maaaring mag-iba ang mga presyong nakatala sa itaas dahil sa lokasyon at iba pang mga dahilan.

aas ba ang presyo ng mga bilihin na dati pang may VAT dahil sa 10% VAT sa duktong petrolyo at kuryente?

bagya lamang ang epekto sa presyo ng bilihin na pinatungan na ng VAT ang pagpapataw ng VAT sa mga produktong lyo at kuryente.

g alalay sa publiko, may 4% presumptive input VAT ang sardinas, gatas, pansit, asukal at mantika. Ang presumptive VAT ay isang mekanismo na nagpapababa ng VAT na binabayaran para sa paggawa ng mga produktong ito. Dahil mas bababa ang presyo nito pagdating sa mga pamilihan.

no gagamitin ang karagdagang koleksyon mula sa RA 9337?

tusan ng RA 9337 ang mga pangunahing serbisyo sa lipunan. Gagamitin ang kalahati ng parte ng mga lokal mahalaan sa makokolektang karagdagang VAT para sa mga sumusunod:

	20% of incremental VAT collection*
Pampublikong Edukasyon sa Elementarya at Sekondarya	6%
Segurong pangkalusugan ng mahihirap	4%
Pangangalaga ng kapaligiran	6%
Modernisasyon ng pagsasaka	4%
TOTAL	**20%**

*Ito ay magagamit ng mga Pamahalaang lokal makalipas ang 3 taon ayon sa Local Government Code.

ng mga halagang ito ay katumbas ng mga sumusunod:

Sektor	2006 Bilang ng yunit
Pampublikong Edukasyon sa Elementarya at Sekondarya	521 single-story bldgs w/ 5 classrooms
Segurong pangkalusugan ng mahihirap	3.1M indigents to be newly covered
Pangangalaga ng kapaligiran	9,190 hectares for reforestation
Modernisasyon ng pagsasaka	1,012 kms of farm-to-market roads

* Ang talaang ito ay pagsasalarawan lamang

ula taong 2006, gagastusin ang 30 sentimos sa bawat pisong VAT na makokolekta kada taon sa mga proyekto tulad g pabahay at imprastraktura. Dadagdagan ang halagang ito ng 5 sentimos sa bawat pisong VAT na makokolekta taun ion hanggang umabot ito ng 50 sentimos sa taong 2010.

	2006	2007	2008	2009	2010
Bahagi ng karagdagang koleksyon na gagamitin para sa mga proyekto tulad ng pabahay at imprastraktura ng gobyerno.	30 sentimos sa bawat piso	35 sentimos sa bawat piso	40 sentimos sa bawat piso	45 sentimos sa bawat piso	50 sentimos sa bawat piso

Kakayanin pa ba ng mahihirap na magpatingin sa doktor at sumangguni sa abogado oras na ipatupad ang RA 9337?

a kabila ng pagpapataw ng VAT sa serbisyo ng mga doktor at abogado, naririyan pa rin ang libreng serbisyo ng mga loktor sa mga pampublikong ospital pati na ang serbisyo ng mga abogado ng Public Attorney's Office (PAO).

a kabilang dako naman, hindi kailangang sumingil ng VAT ang mga doktor at abogado kung ang kinikita nila sa loob ng isang taon ay hindi hihigit sa P1.5 milyon.

Ano pa ang mga hakbang para mapagaan ang epekto ng VAT?

- binawasan ang ipinapataw na excise tax sa gaas, krudo at bunker fuel
- tinanggal ang franchise tax na binabayaran ng mga kumpanya ng eroplano at common carriers tax na sinisingil sa mga kumpanya ng barkong bumibiyahe sa bansa
- itinaas ang presumptive input VAT (parang diskwento o halagang ibinabawas sa kabuuang buwis na babayaran batay sa mga nabiling gamit o materyales na may pataw na VAT) ng agro-processors tulad ng kiskisan ng palay at mais, at iba pa mula 1.5% hanggang 4%.
- itinaas ang pinakamaliit na kita na papatawan ng VAT, mula P550,000 hanggang P1.5 milyon kada taon; pinakamababang upa na papatawan ng VAT, mula P8,000 hanggang P10,000 isang buwan; at pinakamababang halaga ng pag-aaring lupain na ipagbabayad ng VAT, mula P1 milyon hanggang P2.5 milyon.

Sino ang matinding tatamaan ng VAT?

Dahil nakabase ang VAT na babayaran sa dami ng nakonsumong produkto o serbisyo, mas higit ang VAT na babayaran ng mga taong maraming bumili o gumamit ng produkto at serbisyo.

- Walang VAT ang karamihan ng mga produktong ginagamit ng mga pamilyang maliit lamang ang kinikita .
- Base sa nakagawiang paggastos ng mga pamilyang Pilipino, nagbabayad lamang ang mga gumagastos ng

di hihigit sa P60,000 kada taon ng 0.2% ng kanilang gastusin sa buwis (VAT, excise at iba pang buwis). Dahil ito sa pagbili nila ng mga produktong walang patong na VAT (tulad ng pagkain sa bahay na bumubuo ng higit 60% ng kanilang pinamimili).

- Sa kabilang banda, nagbabayad ang mga pamilyang gumagastos ng P250,000 kada taon ng di bababa sa 4.10% ng kanilang gastusin sa buwis. Dahil ito sa mas marami nilang kinokonsumong produkto at serbisyo na may patong na VAT.

Mga mamimili lamang ba ang tatamaan ng reporma sa VAT?

utulong ang iba't ibang sektor para malutas ang problemang pinansyal ng Pilipinas.

- itinaas ang buwis sa kita ng mga kumpanya sa 35% hanggang katapusan ng taong 2008, pagkatapos ibababa ito sa 30%.
- itinaas ang buwis mula 5% hanggang 7% sa kita mula sa upa sa mga ari-arian, mga royalty (gaya ng bayad na ibinibigay ng tagapaglathala sa awtor ng libro o kompositor ng kanta), profits from exchange and all other items treated as gross income, of banks and non-bank financial intermediaries
- tinanggal ang eksemsyon ng PAGCOR sa income tax

Ano ang ginagawa ng gobyerno para mahinto ang pagnanakaw ng mga tiwaling opisyal sa kaban ng bayan at parusahan ang mga taong di nagbabayad ng buwis?

nilunsad ang Operation RATE (Run After Tax Evaders) para hulihin ang mga taong di nagbabayad ng buwis at ang Operation RATS (Run After the Smugglers) para tugisin ang mga smuggler. Itinatag din ang RIPS (Revenue Integrity Protection Service) para sampahan ng kaso ang mga tiwaling opisyal at empleyado sa departamento at sangay nito tulad ng Bureau of Internal Revenue at Bureau of Customs.

Mahalaga rin ang tulong ng mga mamamayan upang masiguro na ang binayarang VAT ay ibabayad sa gobyerno. Isang paraan na malaki ang maitutulong ay ang paghingi ng resibo sa tuwing magbabayad para sa anumang produkto o serbisyong may VAT.

Bakit hindi maging masigasig na lamang sa koleksyon para hindi na magpataw ng panibagong buwis? Hindi ba maiiwasan ang pagpapataw ng panibagong buwis?

pinatutupad na ng Department of Finance ang pagkakaroon ng maayos na sistema ng pangongolekta ng buwis . Hindi madali ang mga hakbang na ito, pati na ang pagpapatupad ng mga solusyon sa problema. Halimbawa, kailangang lumaan pa sa isang proseso ang imbestigasyon, pag-uusig at pagtanggal sa mga tiwaling tauhan ng gobyerno, ayon na in sa ating Saligang Batas at iba pang mga alituntunin. Sa ngayon, kailangang pagtuunan agad ng pansin ang problema ng pamahalaan sa pananalapi, lalo na ang malaking pagkakautang. Inaasahang tutugon sa madaliang pangangailangan na ito ang reporma sa VAT.

Kanino pwedeng isumbong ang mga naniningil ng sobra o nagtataas nang husto ng presyo dahil sa VAT?

DOE Consumer Welfare and Promotions Office Hotline No. 840-2267. Idulog ang lahat ng reklamo sa: Retail Marketing Division, Oil Industry Management Bureau. Tungkol sa LPG, tumawag sa 840-2130. Tungkol sa Liquid Fuels, tumawag sa 840-5669.

DTI Para isumbong ang di normal o biglang taas ng presyo ng bilihin dahil sa VAT, tumawag sa 751-3330

BIR Sa mga tanong tungkol sa VAT at iba pang kwestiyon kaugnay ng BIR, tumawag sa 981-8888. Maaari ring bisitahin ang www.vatreform.gov.ph para sa dagdag na kaalaman tungkol sa VAT.

DA Sa mga tanong tungkol sa VAT at produktong pang-agrikultura, tumawag sa 920-9178, 920-2216, 371-2050.

Nilimbag sa tulong ng: epra Transparency & Accountability Network

DAGITI MASAPOL NGA MAAMUAM MAYPANGGEP ITI RA 9337

Iti Reformed nga VAT Law

www.vatreform.gov.ph

Kakayanin natin 'to!

Anya iti Value – Added Tax (VAT)?

Iti VAT - buis nga alaen kadagiti gagatangen nga produkto o serbisyo iti ili wenno sabali nga ili.

Baro nga Buwis Kadi Daytoy?

Saan. Tatta nga panawen adu dagiti gagatangen nga addaanen iti VAT ngem kasapulang nga ipasar daytoy Reformed VAT Reform Law (RA 9337) ngamin kasapulang iti gobyerno tayo nga manayunan iti kita.

Apay kasapulan iti VAT Reform Law (RA 9337)?

Kasapulan iti gobyerno tayo iti dagdag nga kita para makaited iti napintas nga serbisyo aito'y umadadu nga tao dito'y lugar tayo ken maysa pay makabaybayad tayo iti ut-utang.

Iti napalabas nga tawen 2004, bawat pisos nga kitkitaen iti gobyerno tayo, walupulo ket innem nga sentimos iti ibaybayad iti utang. Tallupulo ket pito ng sentimos iti ibaybayad iti tubo ken uppat nga pulo ket siam nga sentimos iti ibaybayad diay dati nga utang.

Kada pisos nga gasgastusen iti gobyerno, sangapulo ket maysa nga sentimos laeng iti mapan kadagiti pagpaparamid iti rangtay, dalan eskuwalaan ken dadduma pay nga kasapulan iti umili.

Anya iti maisupsupadi nga probisyon iti RA 9337?

Diay dati nga 10% nga VAT ket saan nga masukatan ngem agbalin to pay daytoy nga 12% mangrugin to no Enero 1, 2006.

- Dagiti sumaganad nga produkto ken serbisyo iti maikkan iti VAT.
    - Petrolyo ken dagiti paggapgapuan iti enerhiya.
    - Kuryente ken kooperatiba iti kuryente.
    - Serbisyo dagiti Doktor
    - Serbisyo dagiti Abogado
    - Pasahe iti eroplano ken barko.
    - Dagiti produktong pang-agrikultura kasla diay kapas, cayo ken dadduma pay.
    - Dagiti trabaho iti pintor, agar-aramid iti kanto ken agsursurat iti libro.

Apay nga ingato iti VAT iti duwa nga porsyento (10 % inggana 12%)?

- Atoy ket maysa nga solusyon iti problema nga iti ili tayo. Masapul nga makaala iti dakkel nga buis tapno adda gastusen iti gobyerno tayo para kadagiti serbisyo. Mabalin met nga kissayan iti panaggastos ngem adda iti limitasyon iti pinagsalimetmet gapo dagiti umili ket umas-asa da iti serbisyo nga it-ited iti gobyerno.

- No ingato iti VAT Rate manipud sangapulo nga porsyento (10%) inggana sangapulo ket duwa nga porsyento (12%) intono sumarono nga tawen manayunan iti P35.12 bilyon iti kaban iti gobyerno tayo. No ikkaten pay iti gobyerno dagiti dati nga VAT exemptions ken dagiti probisyon iti VAT Law mabalin nga makaala tayo pay iti P97 nga bilyon inggana P105 nga bilyon uray no pitopulo nga porsyento(70%) laeng iti maala nga buis.

grabyado kadi dagiti marigrigat iti VAT?

Saan nga agrabyado dagiti marig-rigat. Saan nga nakasali dagiti produkto nga gatgatangen dagiti marigrigat. Dagitoy dagiti saan nga kasali.

- Produkto dagiti mannalon (nateng, karne, sida, prutas, itlog ken bagas).
- Upa iti balay nga saan nga ngumato iti P10,000 kada bulan.
- Panagadal kadagiti public school ken pribado nga eskwelaan.
- Dagiti libro, dyaryo ken magasin.
- Nasapulan iti negosyo nga saan nga ngumato iti P1.5 nga milyon kada tawen kadaduada dagiti sari-sari store karinderya ken dagiti aglaklako.

umato kadi iti presyo iti langis no maipatupaden iti VAT?

Ngumato bassit iti presyo iti langis. Ngem tapno saan nga madagsenan dagiti umili iti epekto iti VAT, imbaba gobyerno iti excise tax iti gaas, krudo ken bunker fuel oil tapno mankisayan met iti panagngato iti presyo Isu nga iti epekto iti VAT iti pangngato iti presyo iti langis ket 0.7% - 6.6% saan nga buo nga 10%. Kas garigan iti LPG nga gatgatangen tayo iti P458.00 kada tangke ket bayadan laeng iti P492.77 saan nga 3.80. Iti gaas nga gatgatangen iti P32.91 kada litro ket agbalin to laeng nga P34.91 kada litro saan nga 6.20.

Produkto nga Petrolyo	Presyo idi 01-Nov-05 (₱/Litro)	Pampalag-an Excise	Pampalag-an Tariff	Baro nga Presyo	10% VAT	Maudi nga Presyo	Nainayon nga Presyo (₱/Litro)	% Increase
Unleaded	35.45	0.00	(0.52)	34.93	3.49	38.42	2.37	6.6%
Regular	33.97	(0.45)	(0.46)	33.06	3.31	36.37	1.80	5.2%
Diesel	32.35	(1.63)	(0.57)	30.15	3.02	33.17	0.22	0.7%
Kerosene	32.91	(0.60)	(0.57)	31.74	3.17	34.91	1.40	4.2%
Bunker	21.38	(0.30)	(0.35)	20.73	2.07	22.80	0.82	3.7%
LPG (per cylinder)	458.00	0.00	(10.03)	447.97	44.80	492.77	22.77	4.8%

*With ROLLBACK of P0.60/Ltr. on all products except for LPG, with ROLLBACK of P1.00/kg or P11.00/cyl.
**Based on October 1-20, 2005 MOPS/CP+. *Pump prices may vary based on location, company and other factors.*

AT ket buis iti panagusar. Dakdakkel nga buis iti bayadan dagiti napigpigsa nga agusar. Kas pagarigan iti 30% nga addaan ket umususar da iti 65% ususaren iti buo nga umili ngem dagiti marigrigat ket makausar ng iti 80% kayat na nga sakwen dakdakkel iti bayadan dagiti napigsa nga agusar iti langis.

sano met iti presyo iti kuryente no maipatupaden iti VAT?

Araramiden amin iti gobyerno tapno saan nga madagsenan dagiti umili iti epekto iti VAT iti kuryente. Inikkat iti Franchise Tax nga baybayadan iti power distribution utilities tapno lumag-an iti epekto iti VAT iti kuryente. masurot iti kayat iti Department of Energy saan nga ngumato iti presyo iti kuryente no ti mausar mo ket nga ngumato iti 200 kwh kada bulan.

Dagiti residential customers nga makaus-usar iti 200 kwh inggana 999 kwh kada bulan ket ngumato laeng 0.73 kwh.

Dagiti residential customers nga makaus-usar iti 1,000 kwh wenno nangatngato pay kada bulan ken dagiti mercial ken industrial customers ngumato iti P0.85 kwh.

Dagitoy nga presyo ket katumbas na dagitoy nga sumaganao.

Sektor	2006 Bilang ng yunit
Edukasyon iti Elementary ken Sekondarya iti Public School	521 nga maysa palapag nga bilding nga addaan iti 5 nga kuarto
Siguro para iti salun-at dagiti marigrig at	3.1 Milyon nga marigrigat nga makaala iti Health insurance
Panagmentina iti oglawlaw	9,190 ektarya para reforestation
Modernisasyon iti panagtalon	1,012 kms nga dalan nga taltalon palengke (Farm-to-Market)

* For illustration purposes only

Manipud 2006, tallopulo sentimos kada pesos nga VAT nga maala kada tawen ket gastusen iti gobyerno para kadagiti pabalay ken imprastraktura. Nayunan daytoy iti 5 nga sentimos kada tawen inggana umabot iti limapulo nga sentimos no 2010.

	2006	2007	2008	2009	2010
Parte iti mainayon nga kita nga usaren para kadagiti proyekto kas kadagiti pabalay ken imprastraktura iti gobyerno.	30 sentimos kada pisos	35 sentimos kada pisos	40 sentimos kada pisos	45 sentimos kada pisos	50 sentimos kada pisos

Mabaelan pay ngata dagiti marigrigat iti agpaagas iti doktor ken mangala iti serbisyo iti abogado into no ipatupad dan iti VAT?

Uray no mapatawan iti VAT dagiti serbisyo dagiti doktor ken abogado, adda pay iti libere nga serbisyo dagiti doktor iti pampubliko nga ospital ken serbisyo dagiti abogado iti Public Attorney's Office (PAO). Saan nga mabalin nga agsingir iti VAT dagiti doktor ken abugado no saan nga sumurok iti P1.5 nga milyon iti masapsapulan da iti makatawen.

Anya pay iti aramiden tapno mapalag-an iti epekto iti RA 9337?

- Kinurangan da iti ipatpataw nga excise tax iti gaas, krudo ken bunker fuel.
- Inikkat da iti franchise tax nga baybayaden dagiti kumpanya iti eroplano ken common carriers tax nga singsingeren dagiti kumpanya iti barko nga agbibiyahe ditoy ili tayo.
- Ingato da iti 1.5% ingganan 4% presumptive input VAT dagiti agro-processors kas kadagiti kiskisan ti pagay, mais ken dadduma pay.
- Ingngato da iti kabassitan nga masapulan nga patawan iti VAT manipu P550,000 inggana P1.5 milyon kada tawen. Kababaan nga upa nga patawan iti VAT manipud P8,000 ingganan P10,000 kada bulan ken Kababaan nga presyo iti mabagbagi nga daga nga maibayad iti VAT P1 milyon ingganan P2.5 milyon.

Sinno dagiti matamaan iti VAT?

Gapo ta nakadepende iti VAT nga bayadan iti kaado iti mausar nga produkto wenno serbisyo mas dakdakkel iti VAT nga bayadan dagiti ado iti gatgatangen na wenno ad-ado iti ususaren na nga produkto.

Awan iti VAT dagiti kaadwan nga produkto nga us-usaren dagiti marigrigat. Dagiti pamilya nga gumasgastos iti saan nga sumurok nga P60,000 ket agbayad laeng iti 0.2% ngem dagiti gumasgastos iti P250,000 kada tawen ket agbayad da iti saan nga bumaba iti 4.10% gamin ad-ado iti maus-usar da nga produkto.

Anya iti epekto kadagiti gatgatangen nga saan nga maikan iti VAT iti panagkabil iti VAT iti produktong petrolyo?

Awan pay iti 1% nga ingngato iti presyo kadagiti gagatangen gapo iti pagpataw iti VAT iti produkto nga petrolyo. Adda dito'y baba iti epekto nga makunkuna.

Gagatangen	Presyo kada kilo	Presyo no addanen iti VAT (kada kilo)	Panagngato iti presyo
Bigas	P 20.76	P 20.77	0.05%
Mais	10.60	10.603	0.03%
Bangus	83.01	83.05	0.04%
Tilapia	67.93	68.04	0.016%
Repolyo	24.01	24.01	0.00%
Talong	43.37	43.40	0.05%
Manok	97.33	97.41	0.09%
Baboy	141.67	141.94	0.19%

- Tantya nga presyo iti 10% VAT.
- Aggapo iti Department of Agriculture
- Mabalin nga agbaliw iti presyo depende iti lugar ken dadduma pay nga rason.

Gapo iti 10% VAT iti produkto nga petrolyo ken kuryente, ngumato kadi iti presyo iti gatgatangen nga dati nga addaan iti VAT?

Bassit laeng iti epekto kadagiti presyo dagiti gagatangen nga addaanen iti VAT. Kas tulong iti umili, adda 1% presumptive input VAT dagiti sardinas, gatas, pansit, asukar ken mantika. Iti presumptive input VAT ken naysa nga mekanismo tapno mapababa iti VAT nga baybayadan dagiti panagaramid kadagitoy nga produkto. Isu nga gapo na nababbaba iti presyo na no dumanon diay palengke.

Kasano nga usaren iti mainayon nga kita nga aggappo iti VAT?

gastusan iti VAT dagiti serbisyo para kadagiti umili. Usaren dagiti lokal nga gobyerno iti kaguddua iti arte da nga aggappo iti VAT para kadagiti sumaganad nga banag.

	20% nga mainayon nga kita
Edukasyon iti Elementarya ken Sekondarya iti Public School	6%
Siguro par iti salun-at dagiti marigrigat	4%
Panagmentina iti aglawlaw	6%
Modernisasyon iti panagtalon	4%
TOTAL	**20%**

*Funds will be available to the LGU after three years in accordance with the Local Government Code.

Dagiti gumagatang o aggatgatang laeng kadi iti tamaan iti VAT?

Tumultulong dagiti saba-sabli nga sector tapno masirot iti problema nga pinansiyal iti ili tayo nga Pilipinas.

Ingngato da iti 35% kadagiti masapsapulan dagiti kumpanya inggana 2008 ngem ibaba dan to iti 30%.

Ingngato da iti 5% inggana 7% dagiti buis dagiti masapsapulan iti upa iti mabagbagi, dagiti royalty (kas kadagiti bayad nga it-ited tay agsursurat iti libro ken agar-aramid iti kanta) dagiti ganansiya nga aggapo iti banko ken non-bank financial intermediaries.

Inikkat da iti eksemsyon iti income tax iti PAGCOR.

Anya iti araramiden iti gobyerno tapno sumardeng iti panagtakaw dagiti narawet nga opisyales ken kamaten, pagbayaden / parusaan dagiti tao nga saan nga agbaybayad iti buis?

Nagaramid iti gobyerno tayo iti maysa nga sector nga tinawag da nga Operation RATE (Run After Tax Evaders) tapno tiliwen da dagiti tao nga saan nga agbaybayad iti buis. Maysa pay nga inaramid iti gobyerno tayo diay Operation RATS (Run After The Smugglers) tapno kamaten da dagiti tao nga smugglers.

Adda pay inaramid iti gobyerno diay RIPS (Revenue Integrity Protection Service) tapno kaswan da iti kaso dagiti opisyales ken tao nga agtrabtrabaho iti gobyerno nga agraramid iti saan nga nasiyaat.

Masapul iti saop iti kailyan tayo, no diay ibaybayad tayo nga VAT no sumsumrek iti kaban iti gobyerno tayo. Agdawat tayo iti resibo no gumatgatang tayo uray ania iti gatangen.

Saan kadi nga mabalin nga maiwasan iti baro nga buis? Dapat koma ket laingen iti panagkolekta iti buwis.

Adda inaramid iti Department of Finance nga sistema tapno nalaklaka iti makaala iti buis. Ado pay iti dapat nga aramiden. Ita nga panawen kasapulan nga maikkan iti solusyon iti problema nga pinansiyal iti ili tayo. Iti VAT Reform Law laeng iti makaited iti solusyon iti problema iti gobyerno tayo.

Dagitoy iti sumaganod nga mabalin nga pagipulungan no adda iti agsingir iti sobra gapo iti VAT.

DOE Department of Energy Consumer Welfare and Promotions Office Hotline No. 840-2267 Ipulong yo iti reklamo yo ditoy: Retail Marketing Division, Oil Industry Management Bureau. No iti LPG agtawag kayo 840-2130. No kadagiti liquid fuels agtawag kayo 840-5669.

DTI Department of Trade and Industry - Tapno maipulong iti saan nga normal wenno panagngato iti presyo iti gagatangen gapo iti VAT, agtawag kayo ditoy 751-3330.

BIR Bureau of Internal Revenue Kadagiti saludsod maigapo iti VAT agtawag kayo ditoy 981-8888. Mabalin kayo nga agbisita ditoy ***www.vatreform.gov.ph*** dagitoy dagdag iti VAT.

DA No agdamag kayo panggep iti VAT para iti produktong agrikultural, awagam iti numero 920-9178, 920-2216, 371-2050.

Acknowledgments: epra

Transparency & Accountability Network